

У бляску Змёртвыхпаўстання

Аўтар: Іаанна Немчыноўская

26.03.2010 03:00

Вялікі панядзелак Для чалавека, які адкрывае, што яго жыццё мае сэнс, дзякуючы збавеннай Крыві Езуса, несумненна, што ўрачыстасць Змёртвыхпаўстання Пана трэба ўшанаваць найбольш урачыста. Разам з ім прыходзіць жаданне пачаць пазнаваць Божыя праўды. Велікодны панядзелак з'яўляецца радасным днём, які адзначаеца вернікамі аналагічна ў пабожным духу, як і Пасха. У гэты дзень важна сустрэцца ў сямейным кругу, паразмаўляць з блізкімі, з якімі іншы раз па розных прычынах сустракаемся толькі некалькі разоў у год.

Літургія Велікоднага панядзелку

Велікодны панядзелак з'яўляецца чарговым днём актавы Пасхі, якая прадаўжаеца 8 дзён, пачаўшы ад першай Велікоднай нядзелі ў літургічным календары рымска-каталіцкага Касцёла. Паводле старой традыцыі Велікодная актава, якую называюць “белым” тыднем, апошні час з'яўляецца тыднем, які звязаны з навеннай да Божай Міласэрнасці. Адкуль пайшла гэтая назва? Падчас “белага” тыдня Касцёл прымай новых вернікаў. Хрост адбываўся ў Велікодную нядзелю і затым на працягу тыдня ахрышчаныя хадзілі ў белым адзенні.

†

Падчас Велікоднай актавы літургія нагадвае пра розныя сустрэчы Езуса пасля Яго Змёртвыхпаўстання: з Марыяй-Магдаленай і з іншымі жанчынамі, якія адправіліся да магілы на світанні назаўтра пасля шабату; са здзіўленымі апосталамі, якія сабраліся ў Вячэрніку; з Тамашам і з іншымі вучнямі. Напамін пра гэтыя некалькі сустрэчаў Езуса з'яўляюцца для вернікаў заахвочваннем, каб паглыбіць Велікоднае пасланне. Яны схіляюць нас праісці духоўны шлях тых, хто сустрэў Хрыста і распазналі Яго ў першыя дні пасля пасхальных падзеяў. Літургія Велікоднага панядзелку падштурхоўвае нас да раздуму над сустрэчай Змёртвыхпаўсталага з двумя вучнямі з Эмаўс, якія ішлі ў нядзелю вечарам з Ерузаліму ў сваю родную мясцовасць (пар. Лк 24, 13 – 35). Хрыстус прымкнуў да іх, як бы сам быў у дарозе і ішоў з імі, прыслухоўваючыся да іхнай размовы. Вучні былі моцна засмучаны, разгублены і блізкія да роспачы. Хрыстус, якога з самага пачатку яны не пазналі, але якога таварыства і слова прынялі, растрлумачыў ім незразумелыя падзеі ў свяtle Святога Пісання. З цярплівасцю Ён вяртае ім веру і надзею, таму яны атрымліваюць радасць і любоў. Вучні пазнаюць Змёртвыхпаўсталага толькі пазней у Эмаўсе, калі Хрыстус астаўся з імі на вячэру: “узлёг з імі за сталом, узяў хлеб і

У бляску Змёртвыхпаўстання

Аўтар: Іаанна Немчыноўская

26.03.2010 03:00

благаславіў, і ламаў і падаваў ім” (Лк 24, 30). Святы Аўгустын, каменціруючы гэтую падзею, заўважае: “Езус дзеліца хлебам, а вучні пазнаюць Яго. А таму мы не гаворым ужо, што не ведаем Хрыста! Калі мы верым, то знаем Яго! Больш таго, калі верым, то Ён ёсьць у нас! Вучні мелі Хрыста за сталом, а мы маем Яго ў нашай душы!” І робіць выснову: “Мець Хрыста ва ўласным сэрцы – гэта значна больш, чым мець Яго ва ўласным памяшканні, таму што нашае сэрца кожнаму з нас больш блізкае, чым наш уласны дом” (Sermo 232, VII, 7). Так, мы часта сумняваемся, але вера ў Змёртвыхпаўсталага Езуса дазваляе вылечыць нашыя душы і “прарасці” зернетку любові.

Традыцыі і абрэды

Велікодны панядзелак харектарызуе мноства звычаяў і абрэдаў, якія паходзяць са старажытнасці многіх народаў. Перш за ўсё гэты дзень асацыяруеца нам з тым, што вакол усіх абліваюць водой. Гэты звычай бярэ свае вытокі з паганскіх традыцый і сімвалізуваў веснавое ачышчэнне з бруду, хваробаў, а пазней – з граху і павінен быў садзейнічаць плоднасці. Зямля ж родзіць толькі тады, калі ёй хапае вады і калі ідуць дажджы. А зямля без вады застаецца бясплоднай. І па сённяшні дзень у Велікодны панядзелак у некаторых вёсках у Польшчы і ў Літве паліваюць зямлю, каб яна дала больш шчодры ўраджай, а таксама абліваюць каровы, каб яны давалі больш малака. Некаторыя ліцаць, што паліванне водой паходзіць з Ерузаліму, дзе габрэі разганялі людзей, якія збіраліся і размаўлялі пра Змёртвыхпаўстанне Хрыста. Але сэнс гэтага звычаю звязаны з ачышчаючай і жыццядайной сілай вады. У Велікодны панядзелак назіралася паліванне водой з чыгуноў і з вёдраў у некалькіх еўрапейскіх краінах і перш за ўсё - у вёсках. Гаспадыні і гараджанкі задавольваліся некалькімі кроплямі кветкавага адэкалону. Абліванне водой датычыла ў асноўным маладых дзяўчатаў, якія не вельмі абараняліся перад “прымусовым” душам. Было вядома, што чым больш у панядзелак аблівалі паненку, тым большым поспехам яна карысталася ў моцнай паловы чалавецтва і тым лепшыя магчымасці мела знайсці сабе мужа. А непрыгожыя дзяўчата самі сябе аблівалі водой з вядзёркаў і выбягалі на дарогу з вялікім крыкам. Цяпер у некаторых краінах пад патокі вады трапляюць і дзяўчата, і хлопцы, і старэйшыя асобы. Аднак гэтая забава застаецца ўсё ж полем дзейнасці моладзі.

Можна было адкупіцца ад вялікага “купання” пісанкамі ці пафарбаванымі яйкамі. Пазней гэта ператварылася ў звычай узаемных візітаў да знаёмых і сваякоў з пачастункамі і падарункамі, якія прыносялі хросныя бацькі сваім хроснікам. Да сённяшняга дня гэты звычай захаваўся ў Беларусі. Спачатку велікодныя яйкі атрымліваюць члены сям'і і хроснікі, пазней пасля Вялікадня – асобы, з якімі ў нас ёсьць сяброўскія адносіны. Нават сёння дзяўчата вераць, што калі хлопец падорыць дзяўчыне пісанку, то гэта -доказ яго сіmpатыі да яе. Ёсьць такое старадаўнє вераванне: “Хлопец-падлетак, адчуўши Божую волю ў адносінах да якой-небудзь дзяўчыны, чакае ўрачыстасці Змёртвыхпаўстання Пана. Тады ён выражает ёй свае пачуцці любові, уручаючы ёй пісанку. А калі дзяўчына прыме пісанку і ўзамен дасць яму сваю, то трэба здагадвацца пра ўзаемную сіmpатыю. А затым можна чакац і шлюб”.

Пасха жыцця, радасць з-за Змёртвыхпаўстання Пана і з-за вясны, якая набліжаецца... Езус з Назарэту пераадолеў сілы зла і смерці, вызваліў чалавека з граху. Імкнуцца да святасці і пазбягачы граху – гэта асноўная місія, з якой сёння Хрыстус пасылае кожнага і кожную з нас, каб мы перадавалі яе іншым. Тады Пасхальныя святы будуць прадаўжацца ў нас і сярод нас няспынна.

Што ні край, то звычай...

У бляску Змёртвыхпаўстання

Аўтар: Іаанна Немчыноўская
26.03.2010 03:00

Польшча

У гэты дзень з ахвотай моладзь ablīvaе вадой усіх навокал, а ў вёсках дзяўчата і хлопцы сцябаюць адзін аднаго галінкамі па нагах. Аднак кожны рэгіён краіны мае свае вельмі багатыя і своеасаблівыя традыцыі. Можна ўспомніць пра кракаўскі эмаўс –традыцыйную забаву, спалучаную з адпustom пры кляштары норбертанак у м-не Звяжынец (адзін з раёнаў Кракава). Яна ажыццяўляецца, каб памятаць пра сустрэчу Змёртвыхпастаўлага Хрыста з двумя вучнямі па дарозе ў Эмаўс. У крамах прадаюцца цацкі, адпustовыя пярсцёнкі з каляровымі шкельцамі, ласункі, пернікавыя “сэрцы”, ружанцы з цеста, фігуркі габрэяў і кракаўскіх мяшчанаў. Сёння эмаўс – гэта перш за ўсё нагода сустрэцца са знаёмымі і цікава правесці свята са сваімі дамачадцамі.

Чэхія

Дарослыя чакаюць гэтага дня дома, бо хлопцы групкамі ab'язджаюць тыя дамы, дзе жывуць іхнія равеснікі. Яны нясуць з сабой pomlazki ці сплеценыя вербныя галінкі (з трох, пяці, сямі ці дзесяці галінкаў вярбы), а дзяўчата ablīvaюць іх вадой з вокнаў. У некаторых рэгіёнах Чэхіі замест гэтага звычаю хлопцы сцябаюць дзяўчатаў доўгімі цвёрдымі, з вострымі іголкамі галінкамі ядлоўца.

Італія

Велікодны панядзелак папулярна называюць малюткі Вялікдзень. У гэты дзень вада льецца патокам, таму можна спакойна выбрацца ў падарожжа. Як правіла, тады людзі прыязджаюць на першы вясенны пікнік за горад. У Фларэнцыі святочная забава паходзіць яшчэ з часу крыжацкіх паходаў, якую называюць scoppio del carro ці гіганцкія феерверкі са спецыяльнай калясніцай, што цягнуць белыя валы.

ЗША

Папулярна забава: “паляванне на яйка”. Самае славутае- арганізуецца кожны год у Велікодны панядзелак прэзідэнцкай парай у Белым Доме. Некалькі тысяч дзяцей пад прыглядам найлепшых агентаў аховы мае нагоду пабегаць па “прэзідэнцкай” траве, коцячы вялікімі лыжкамі яйкі да фінішу, ля якога чакалі ўзнагароды.

Партугалія

Партугалія, як традыцыйна адна з найбольш каталіцкіх еўрапейскіх краінаў, вельмі ўшаноўвае Велікодныя святы. Недалёка ад мясцовасці Монсараз знаходзіцца так званая скала Нарачоных: у Велікодны панядзелак адбываецца там працэсія жанчынаў, якую ўзначальвае Марыя-Магдалена, выбраная сярод жыхаркоў навакольных вёскав. За жанчынамі ідуць хлопцы, страляючы з пісталетаў у яе гонар.